

ЧИТАЄМ ЛЕГЕНДУ ПРО ЛАДУ ПРЕКРАСНУ І МИСЛИТЬ КРИТИЧНО ВЧИМОСЬ ОДНОЧАСНО

Урок літературного читання у 3-му класі

Олександра ГАРБУЗ, старший учитель, учитель початкових класів, СЗШ І ст. № 53, м. Львів

Узагальнити й розширити знання про літературні жанри, ознайомитись із вельми поетичною і повчальною легендою та творчим доробком її автора, обговорити глибокий моральний зміст твору й водночас отримати уявлення про давньослов'янські міфи, виконати різноманітні мовні й літературознавчі завдання, а ще розвивати критичне мислення... На одному уроці?!!

Гадаєте, неможливо? Помиляєтесь! І ви можете самі у цьому переконатися.

Тема. Легенда. Іван Липа “Лада Прекрасна”.

Очікувані результати

Учень/учениця:

- може пояснити, що таке легенда;
- має уявлення про життя й творчість Івана Липи;
- знає про слов'янську богиню Ладу;
- пояснює значення нових слів;
- ставить відкриті запитання та відповідає на них;
- аналізує текст легенди;
- обґрунтовує власну думку;
- формулює своє ставлення до подій і персонажів легенди.

Матеріали та обладнання: підручник “Літературне читання. 3 клас” (авт. В. О. Науменко); картки з інформацією про легенду (за кількістю учнів); мультимедійний комплект, презентація з теми.

Хід уроку

I. Організаційний момент (1–2 хв)

II. Налаштування на тему уроку (2–3 хв)

Заглиблення у тему “Літературні жанри”.

Метод “Кластер”

Етапи виконання роботи

- У центрі класної дошки вчитель пише ключове поняття — “Літературні жанри”.
- Навколо нього записує названі учнями вивчені раніше жанри літературних творів.
- Від жанрів ідуть відгалуження — назви вивчених творів.

- Учитель дописує ще один жанр — “легенда” і запитує, чи хтось із дітей знає, які особливості цього жанру.

Метод “Кластер” — спосіб графічної організації матеріалу, що дає змогу унаочнити думки, які виникають у процесі заглиблення в тему.

III. Оголошення теми та очікуваних результатів уроку (2–3 хв)

Педагог демонструє дітям слайд з очікуваними результатами уроку.

IV. Основна частина (33–34 хв)

1. Ознайомлення з коротким повідомленням про Івана Липу

Учитель демонструє слайд і коротко розповідає про автора твору.

Орієнтовний зміст повідомлення

Іван Липа — письменник, лікар, громадський і політичний діяч. Сенс свого життя він убачав у праці задля добра людей, насамперед у лікуванні дітей. Його перу належить чимало творів для юних читачів. Є серед них і легенди.

Письменник стверджував, що життя — це боротьба. Тому хотів, аби діти зростали сильними й мужніми.

2. Метод “Запитайте в автора”

Прочитавши текст у підручнику або прослухавши розповідь педагога, учні мають сформулювати

за змістом 2-3 запитання, які хотіли б поставити автору. Можна починати зі слів: “Чому ви стверджуєте, що...”, “Чому ви обрали для себе...”.

Один з учнів бере на себе роль автора і відповідає на запитання однокласників.

3. Бесіда за текстом повідомлення

Орієнтовні запитання вчителя

- У чому вбачав своє щастя Іван Липа?
- Що стверджував письменник?

4. Ознайомлення з поняттям “легенда”.

Метод “Читання з маркуванням”

На парті у кожного учня лежить картка. Діти мають опрацювати повідомлення і виконати завдання. По закінченні роботи обговорюють результати маркування з посиланням на текст.

Зміст матеріалу карток

Окрему жанрову групу в українському фольклорі складають легенди. Легенда — це поетична оповідь про якунебудь історичну подію, усне народне оповідання про чудесну пригоду, що сприймається як реальна.

Як і перекази, легенди покликані зберегти у народній пам’яті й передати майбутнім поколінням знання про історичне минуле народу, пояснити причини виникнення різних явищ природи, їхню суть, зафіксувати уявлення наших пращурів про них. На відміну від переказів, легенди менш достовірні, у них допускається вигадане, фантастичне, неймовірне. Але це не просто вигадки, адже в їхній основі переважно лежать реальні події.

— Уважно читаючи текст, одночасно аналізуйте інформацію і позначаєте кожне речення наступним чином:

**Легенду давню про Прекрасну Ладу
Сама богиня розповідь малютам.**

(Це та наступне фото надіслані автором)

“+” — те, що вам уже відомо;

“–” — зовсім нова для вас інформація, те, про що ви дізналися вперше;

“!” — те, що для вас надзвичайно цікаве і несподіване;

“?” — те, що вам не зовсім зрозуміле і викликає бажання дізнатися більше.

5. Опрацювання фрагмента легенди Івана Липи “Лада Прекрасна”

Обговорення назви твору

- Чому легенда називається саме так?
- Про що, на вашу думку, може розповідатися у творі з такою назвою?
- Чи зустрічалися вам твори інших жанрів, що мають подібні назви?

Ознайомлення з міфом про богиню Ладу

Учитель розповідає дітям про давню слов’янську богиню Ладу, демонструючи слайд з її зображенням.

Зміст повідомлення

Головним жіночим божеством у слов’ян була Лада. Це ім’я споріднене зі словом *лад*, що означає “гармонія”, “взаєморозуміння”, “краса”. Отже, Лада була богинею благополуччя, любові, краси, злагоди, радості й торжества життя.

Зображали її часто з колосом і квітами, іноді — з немовлям на голові та яблуком у руці. Лада символізує природу, життєтворче начало. Її вважали матір’ю Сонця. Немовля втілювало світло, а яблуко в руці Лади, як і яйце, — початок всіх речей.

Самостійне читання твору частинами

Учні читають твір частинами, до місця, вказаного вчителем, і виконують завдання.

- **Перша частина** — до слів “...бо бракувало їм ладу та єдності”

— Пригадайте свої припущення і порівняйте з тим, що розповів автор. Що ж відбулося насправді?

— Поміркуйте, що може статися далі.

- **Друга частина** — до слів “...були нетрі темні й глибокі”

— Пригадайте свої припущення і порівняйте з прочитаним. Що виявилось для вас несподіваним?

— Як, на вашу думку, розвиватимуться події далі, й чому саме так?

- **Третя частина** — до слів “...мрію про порятунок Лади”

— Порівняйте свої припущення з прочитаним.

— Чим може закінчитися ця історія?

— Які почуття викликала у вас легенда?

Словникова робота

Завдання 1 (робота в парах): прочитати подані стовпчики слів одне одному, а далі (по черзі) — вибрати і зачитати окремо іменники і дієслова.

надра	чвари
нишкрі	нетрі

марево костур
зодягалися бадьорилося

Завдання 2: дібрати синоніми до слів *нишкло* (замовкало, затихало, заспокоювалося) і *чвари* (суперечки, сварки).

Завдання 3: пояснити значення слів *надра* та *нетрі*; за потреби скористатися тлумачним словником.

Тлумачення слів

Надра — глибини землі і все те, що міститься під землею поверхнею.

Нетрі — важкопрохідні місця, зарослі лісом, чагарником.

Завдання 4: прочитати пояснення значення слів *костур* та *марево* у підручнику.

6. Фізкультхвилинка

7. Продовження роботи над текстом легенди

Самостійне читання легенди

Аналіз змісту легенди.

Метод «Товсті» й «тонкі» запитання»

Учитель пропонує дітям об'єднатися у пари і протягом 2 хвилин придумати по 2 запитання (по одному з кожної колонки за зразком таблиці «Товсті» й «тонкі» запитання» зі слайду).

Висловитись мають не менше 8 пар.

Орієнтовний зміст запитань з таблиці

«Тонкі» запитання

- Хто...?
- Що...?
- Коли...?
- Де...?
- Як звуть...?
- А чи було...?
- Чи правда, що...?
- Яку назву має...?
- Чи можливо, щоб...?
- Чи погоджуєтесь ви з...?

«Товсті» запитання і завдання

- Дайте три пояснення, чому...
- Чому ви вважаєте, що...?
- Уявіть, що було б, якби...
- Чи погоджуєтесь ви, що...?
- Чи правильно...?
- Що буде, коли...?
- У чому відмінність між...?
- Як можна узагальнити наступні поняття...?

Узагальнювальна бесіда за текстом легенди

- Кому з персонажів ви співчуваєте? Чому?
- Чиї вчинки засуджуєте? Чому?
- У яких словах легенди письменник, розкриває її основну думку? Зачитайте ці слова.

**Набуті знання по полицях розкласти
Неважко малятам із методом «Кластер»**

— До яких жанрів літератури, про які ми на початку уроку складали кластер, подібна легенда? Чим?

V. Підбиття підсумків (2–3 хв)

1. Обговорення у загальному колі

Учні висловлюються з приводу роботи на уроці. Кожен має почати свій виступ словами зі слайду на кшталт: «На сьогоднішньому уроці для мене найбільшим відкриттям було...».

Обговорення розпочинає один з учнів за бажанням, далі воно йде по колу. Останнім слово бере вчитель.

2. Домашнє завдання

Учитель демонструє слайд із домашнім завданням.

Орієнтовний зміст завдання

- Навчитися виразно читати легенду.
- Створити ілюстрацію до вибраного епізоду твору.
- Підготувати близький до тексту переказ легенди за власним малюнком. ●

Анонс

ВЧИМО МИСЛИТИ ПО-НОВОМУ!

Особливості використання технологій розвитку критичного мислення учнів на уроках у початковій школі буде розкрито в **«УПШ», 2018, № 11.**

НЕ ЗАБУДЬТЕ оформити ПЕРЕДПЛАТУ на 2-ге півріччя!

Вигідна передплата — на сайті upsh.com.ua

ВЧАСНО ПОДБАЙТЕ про ПЕРЕДПЛАТУ на **II** півріччя!

Створення нового
освітнього середовища
(№ 3, № 4)

Конспекти занять
інтегрованих днів
(щодомера)

Сценарії ранкових
зустрічей
(№ 4, № 7, № 10)

Тематичний випуск
"Вчимо мислити
нестандартно"
(№ 11)

Журнал "учитель початкової школи" —

НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Перші
батьківські збори
в НУШ
(№ 2, № 3, № 9)

Упровадження
в навчальний процес
сучасних освітніх
технологій
(щодомера)

Нормативні документи.
Державний стандарт
початкової освіти (№ 4)

Завдання, орієнтовані
на досягнення
конкретних очікуваних
результатів
з математики (№ 5)

Передплатіть журнали **"УПШ"** і **"Джміль"** у комплекті,
не виходячи з дому,
за найнижчими цінами!

Увага!

**Передплата
з липня
триває
до 14 червня**

- 1 Заходьте на сайт upsh.com.ua
- 2 Оформлюйте передплату
- 3 Щомісяця гарантовано отримуйте
ваші фахові журнали

Заощадьте до **10%**,
передплативши журнали
до кінця року

